

Josef Reichholf

Kees Palsma

‘Reeën leren van de jacht door de wolf’

Josef Helmut Reichholf (1945) is emeritus hoogleraar aan de Technische Universiteit in München en bovenal een bevoegen natuurbeschermer. In de jaren zeventig stond hij met de *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* aan de wieg van de Duitse natuurbescherming. Met zijn controversiële en zo herkenbare beschouwingen weet hij in tientallen boeken - of ze nu gaan over regenwouden, evolutie of over de hond - altijd een groot publiek te bereiken.

Josef H. Reichholf met Branko.

Interview

Passen wolven in het ecosysteem van een dichtbevolkt land zoals Nederland?

Ja natuurlijk, er zijn voldoende prooidieren, ook wilde zwijnen. En, net zoals honden, leren wolven heel gemakkelijk zich aan te passen aan veranderende omstandigheden. Dit leerproces is niet iets van generaties lange - zo te zeggen - natuurlijke selectie. Maar het leert al van de ervaringen die één roedel doormaakt. In Europa leven bijvoorbeeld al tientallen jaren wolven in het wild aan de rand van Rome en ik mag toch rustig aannemen dat Italië ook een beschaafd land is.

Mensen zijn vaak bang dat wolven een plaag zullen vormen. Wat vindt u?

Wolven hebben een groot territorium en het varieert van 10 vierkante kilometer voor een

kleine roedel tot wel 100 vierkante kilometer. Maar je kunt het ook anders verwoorden: op basis van de gemiddelde Nederlandse omstandigheden zijn wolven veel, veel zeldzamer dan grote honden. Een hond is biologisch gezien een wolf, maar ook gesocialiseerd als huisdier.

“Van het gedrag van mijn hond heb ik meer geleerd dan van al het wetenschappelijk onderzoek over de wolf.”

We hechten waarde aan het samenleven met de hond. We accepteren een aanval van een hond - en zelfs sterfgevallen als gevolg hiervan - als een soort natuurlijke nevenschade, net zoals we de vele doden in het verkeer accepteren omdat we ook waarde hechten aan het autorijden.

In Duitsland hebben we meer dan 10 miljoen honden en ruim 1000 wolven. Dat is de verhouding. We hebben meer problemen met het vertrouwd raken met de wolf dan met de daadwerkelijke schade die een wolf kan toebrengen. Onbekend maakt onbemind. Overal waar wolven zich weer verspreiden nadat ze twee of drie generaties lang zijn uitgeroeid, heb je met dit probleem te maken. Waar mensen wolven al generaties lang kennen, waar ze wellicht nooit zijn weggeweest, weten ze hoe met wolven om te gaan. Daar worden ze niet gezien als de

grote bedreiging want de natuur biedt een wolf genoeg voor een goed leven en in Centraal- en West-Europa is voedsel voor een wolf veel gemakkelijker te vinden dan in Siberië.

Ja, hoe ziet u bijvoorbeeld wolven samenleven met schapen?

Schapen, zeker in een kudde, zijn een natuurlijke en aantrekkelijke prooi voor wolven. Hier moet de schapenhouderij mee om leren gaan. De inzet van gespecialiseerde honden is nog altijd het meest effectief om de schapen te beschermen en dit wordt al eeuwenlang met succes in veel regio's gedaan, zoals in Anatolië en op de Balkan. Dit sluit de mogelijkheid van schade op de één of andere manier natuurlijk niet uit, laat dat duidelijk zijn. Maar de samenleving subsidieert de landbouw en ook de schapenhouderij met veel geld, zoals met een schadevergoeding voor door wolven doodgebeten schapen.

De jagers in Nederland zien de wolf als voedselconcurrent en hebben toestemming gekregen om meer dan 80% van de potentiële prooidieren van de wolf af te schieten in het grootste Nederlandse natuurgebied de Veluwe. Maar is het juist niet omgekeerd? Blijven er, met de jagers als concurrent, niet te weinig zwijnen voor de wolven over in het gebied?

Ja natuurlijk. En het afschieten zal enkel de toename van het wildbestand afremmen. Want er is genoeg voedsel voorhanden in deze gebieden. Het cultuurlandschap is zo rijk aan voedingsstoffen dat het zogenaamde uitdunnen van de wilde zwijnen, reeën en herten geen blijvend effect heeft op de aantallen dieren. Verliezen zoals veroorzaakt door de jacht worden zeer snel door nieuwe jongen goedge maakt.

Wolven jagen heel anders dan jagers. Wolven beïnvloeden de verspreiding van de prooidieren en houden het bestand in beweging. Prooidieren hebben geleerd uit het zicht van de jagers te blijven. Het resultaat is dat veel van deze intensief bejaagde dieren naar het noorden van Europa zijn uitgeweken. Bovendien is er absoluut geen biologische reden waarom wilde zwijnen of herten nachtdieren zouden moeten zijn. Dat bewijzen de duizenden wilde zwijnen in Berlijn. Ze zijn overdag actief en kunnen goed overweg met mensen. Ze vallen geen mensen aan.

De mens is hier geen bedreiging. Hoe is dat mogelijk, vraagt men zich dan af. Gewoon, omdat de relatie tussen mensen in de *Großstadt* er heel anders uitziet dan die in het open veld. Daar betekent het opduiken van een mens het grootste gevaar.

De Nederlandse Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is van mening dat het afschieten van wilde zwijnen alleen dient om de populatie in toom te houden en dat er dus geen conflict is tussen wolf en jager. Wat vindt u daarvan?

Het feit dat er te veel wilde zwijnen zijn toont aan dat de jagers er niet in geslaagd zijn om de aantallen op het gewenste niveau te houden. Waar wolven en wilde zwijnen min of meer onder natuurlijke omstandigheden leven zoals in

Roemenië of Slovenië en in veel andere gebieden, bestaat dit probleem niet. En in de buitenwijken van Rome is er evenmin een probleem. Het is interessant om te zien dat, ondanks de verschillen, wolven zowel in de bergen in Roemenië als in de periferie van een grote stad zoals Rome, heel gemakkelijk kunnen samenleven met wilde zwijnen zonder dat de bevolking wordt bedreigd. Zo komen we weer bij de kern. We moeten eerst weer leren hoe wolven buiten in het open landschap leven, zodat we verstandiger met de wolf kunnen omgaan. Het is de uitdaging voor ons als biologen en dierenrechtenactivisten om de bevolking duidelijk te maken dat we moeten samen leren te leven en we kunnen niet alleen zwart-wit onderscheid maken tussen goed en slecht. Een wolf doden alleen maar omdat hij door een dorp loopt, is onzin.

Foto: Pixabay
CreativeNature_nl